

Parti Nagy Lajos novelláinak stíluseszközei

Ajánló az OKTV Magyar nyelv 2008/2009. 3. témájának kifejtéséhez

Készítette: Dr. Forgács Anna

Parti Nagy Lajos a kortárs magyar irodalom egyik legnagyobb nyelvész, „nyelvkirály”, az ún. posztmodern magyar irodalom egyik legnagyobb hatású alakja. „A magyar költői nyelv- és észjárásokat (s azokon inneneket és túliakat) olyan erővel volt képes tapintatosan fölforgatni és a maga szájaíze – csuklófordulása szerint újrateremteni, hogy abból nemcsak egy összetéveszthetetlenül saját, bravúros nyelvre és önironikus-szatírajátékos látásmódra futotta, hanem brutálisan meghökkentő, közvetlen közletről szóló és heves hatást kiváltó művekre. Mégpedig – a kilencvenes években megszakítás nélkül, lépésről lépésre derítve fel önmaga képességeit, melyeket rögtön föl is szikráztatott minden műfajban” – méltatja munkásságát Závada Pál (ÉS, 47. évfolyam, 41.szám).

Az OKTV tételcíme e gazdag műfajú munkásságból a novellákra, azok nyelvi-stilisztikai sajátosságaira irányítja a figyelmet.

Az elmúlt tíz év novelláit tartalmazó *A fagyott kutya lába* című, új novelláskötetének megjelenése kiemelkedő irodalmi eseménynek számított 2006-ban. A kötetet bemutató, elemző kritikák, ajánlások mindegyike nyelvének különlegességére irányítja a figyelmet. „A kötet grammatikai terében kirajzolódó világ különös feszültséget teremt az olvasóban. Egyrészt megörvendeztet a nyelvben megbújó lehetőségek végletekig feszítésével és az új jelentésű szóösszetételekkel, másrészt szembesíti azokkal a mélyen tragikus mindennapi tapasztalatokkal, amelyekben mindannyian élni kényszerülünk. Mondhatni: a monológok nyomán – legyen az elbeszélő bányamosódás, villamosvezetőnő, test-aranyozó vagy kigyúrt verőlegény – „a bánat bokszesztyűje [...] lényegében oda van sújtva a szívre”, és zsigerig hatol a félelem.” (A kiadó ajánlása)

Mint a fenti idézetek bizonyítják, a Parti Nagy Lajos műveit ismertető, értékelő írások kiemelik azok nyelvi eredetiségét, különösségét. Így a szakirodalom gazdag szempontrendszerrel kínál a tétel kidolgozásához. Igen jó segítséget nyújt Németh Zoltán Parti Nagyról írott monográfiája és az ebben közölt gazdag bibliográfia is.

A pályázónak azonban ügyelnie kell arra, hogy alkotó módon használja fel a szakirodalmat, és egyéni meglátásai, felfedezései bemutatásával bizonyítsa szövegelemző-értelmező képességét. Célszerű élni a számítógépes programok lehetőségeivel, és grafikonok, diagramok segítségével szemléletessé tenni a pályamunkát.

Felhívjuk a dolgozatíró figyelmét a pályázati kiírás tartalmi és formai követelményeinek pontos érvényesítésére.

Ajánló bibliográfia

1. BALASSA Péter: Liedérc. Nappali ház 1995/4.
2. BALÁZS Géza: Kapcsolatra utaló (fatikus) elemek a magyar nyelvben Nyelvtudományi értekezések 137. Akadémiai Kiadó, Budapest. 1993.
3. BARTHES, Roland: Bevezetés a történetek strukturális elemzésébe. In: Kanyó Zoltán – Síklaki István (szerk.): Tanulmányok az irodalomtudomány köréből. Tankönyvkiadó, Budapest. 1988. 378–397.
4. BENCZE Lóránt: Emlékezés, szövegalkotás, szövegtípus. In: Mikor – miért – kinek – hogyan. I. Stílus és értelmezés a nyelvi kommunikációban. Corvinus Kiadó, Budapest. 1996. 319–350.
5. FÁBIÁN Pál – SZATHMÁRI István– TERESTYÉNI Ferenc: A magyar stilisztika vázлата. Tankönyvkiadó, Budapest. 1982.
6. GENETTE, Gérard: Az elbeszélő diszkurzus. In: Thomka Beáta (szerk.): Az irodalom elméletei I. Jelenkor – JPTE, Pécs. 1972/1996. 61–99.
7. KOCSÁNY Piroska: A szabad függő beszéd a belső monológig. In: Szathmári István (szerk.): Hol tart ma a stilisztika? Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 1996. 329–348.
8. KULCSÁR-SZABÓ Zoltán: Intertextualitás: létmód és/vagy funkció? Irodalomtörténeti Közlemények 1995. 495–541.
9. MARGÓCSY István: Nyelvhús. Holmi 1995/7.
10. NÉMETH Zoltán: Parti Nagy Lajos. Kalligram Kiadó, 2006.
11. REMÉNYI József Tamás – Tarján Tamás: Magyar irodalom 1945–1995. Corvina, 1996.
12. SÍKLAKI István: Elbeszélő szövegekkel kapcsolatos kutatások. Tömegkommunikációs Központ, Budapest. 1980.
13. SZATHMÁRI István: Stílusról, stilisztikáról napjainkban. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 1994.
14. SZEGEDY-MASZÁK Mihály: Az elbeszélő szövegek rétegei. In: Kanyó Zoltán (szerk.): Az irodalmi elbeszélés elméleti kérdései (narratológiai tanulmányok): Studia Poetica 1. Szeged. 1980. 340–357.
15. SZILÁGYI Márton: Metamorphoses prosae. Nappali Ház 1995/4.

16. TÁTRAI Szilárd: A történetmondás realiztikus motiváltságának nyelvi jelzéseiről. In: Kugler Nóra – Lengyel Klára (szerk.) Ember és nyelv. Tanulmánykötet Keszler Borbála tiszteletére. ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszék, Budapest. 1999. 308–312.
17. TÁTRAI Szilárd: Az 'ÉN' az elbeszélésben. A perszonális narráció szövegtani megközelítése. Argumentum Kiadó, Budapest. 2002.
18. TOLCSVAI NAGY Gábor: A magyar nyelv stilsztikája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 1996.
19. TOLCSVAI NAGY Gábor: A magyar nyelv szövegtana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2001.